

Lipcsey Emőke

Árnyéklakók

Az alagsori fürdőszobát és az előszoba csempézését még éppen a járvány kitörése előtt, februárban sikerült befejeznie. Mint mindig, most is gondos munkát végzett, és mint mindig, most is maradt egy apró részlet, amit nem fejezett be, akárcsak a középkori mesterek, akik így jelezték, hogy az isteni tökélyt földi halandó nem közelítheti meg. A törülköző szárító radiátor felszereléséhez már nem volt kedve. Nem volt türelme bíbelődni efféle aprósággal. Ősszel megcsinálom, elég lesz akkor, hiszen úgyis van padlófűtés, közölte. A nagyívű, látványos munkákat szerette, amelyekkel markáns nyomot hagyott maga után. Teljesen újjávarázsolta a régi fürdőszobát. Feltörte a sivárszürke cementlapokat, leverte a falakat borító ötvenéves csempét, a berendezést WC-kagylóval egészítette ki, melyet a falat áttörve bekötött a meghosszabbított lefolyóba. Szigetelt, lerakta és működésbe hozta az elektromos padlófűtést, másik falra helyezte a mosdókagylót és a kád vízcsapját, burkolt és csempézett, lámpát, fogasokat szerelt fel, és szekrényt a falra. Gyökeres volt a változás. A legmutatósbra mégis az előszoba sikeredett, neki is az tetszett a legjobban. Az addigi cementpadló és rongyszőnyeg helyére rusztikus, gránitszínű járólappal került, melytől az egész tér elegáns lett és kitágult.

– Harmincéves garanciát vállaltok, közölte hamiskás mosollyal, miközben összegyűjtötte szerszámaint, és komótosan rakosgatta a szintén harmincéves, rozsdárafta kombi Volvóba. Minden munkájára harmincéves garanciát vállalt. A cserepezésre, a terasz vízszigetelésére és burkolására, szobafestésre, a padlócsiszolásra és lakkozásra, a korhadt homlokdeszkák és ablakpárkányok cseréjére és festésére, az eresz és az ablakkeretek mázolására, egyre-másra harminc év garancia járt.

Ősszel körbeállványozta a házat, hogy rendbe tegye a szegélyeket, az oromdeszkákat, meg a „kutyaólat” a tetőn. Az öreg Volvo csomagterében és a kosztól elszürkült üléseken egymásra hányva heverték a legkülönfélébb szerszámok, az anyósülésen csak egy metszőolló és néhány alma. Nem törődött vele hogy a keze szutykos az egész napi munkától, elvett egyet és jóízűen beleharapott.

– Ez saját termés, de a tetteket is megkóstoltam – intett fejével az almafa felé.
 – Idén kicsit kukacos, de nem érdekes. Megeszem úgyis. Csak protein. Hasznos – mondta és a garázsajtóhoz lépett. – Már nem ugrik ki a sínből? – kérdezte, és a sáros cementburkolatra tette az almát. Végigtapogatta a görgőket és ütközőket, majd elégedetten biccentett. – Azt hiszem, már nem lesz vele baj. Nem volt könnyű felszerelni annak idején ezt az ajtót. Mikor is? Tíz éve? Megtréfált párszor, de kiismerem a természetét – közölte, közben felvette az almát és tovább ropogtatta.

Arcát sűrű, őszes borosta borította, az orrán szögletes, műanyagkeretes szemüveg, mögötte szürkés-kék, éles szemek. A homlokától hátrafelé és kétoldalt kopaszodott. Csupasz feje búbját szanaszét álló, fehér haj keretezte. A pulóvere két helyen lyukas volt, s ugyanolyan piszkosszürke, mint a Volvo ülése. Valaha sötétkék, bőszárú nad-

rágját különböző színű festékfoltok borították. Zoknit nem hordott, mezítláb bújta a kényelmes, de kopott és festékfoltos félcipőbe.

– Köszönöm, hogy feltöltötted földdel az ágyásokat, míg távol voltunk – mondtam. – Sajnos az őzek mindig lelegelik a rózsabimbókat.

– Mondtam már, hogy körbe kellene keríteni a töveket. De nemcsak az őzek okoznak kárt a rózsában, hanem az is, ha nincs alatta föld. Most lesz egy darabig, szétterítettem egy egész utánfutónyit.

Bólintottam, s néztem amint messzire hajítja az almacsutkát.

– A madarak elcsipegetik – mondta.

– Csak csipegessék – feleltem. – De láttad a veteményest? A fodros káposztának csak a szára maradt meg. Mi lehetett ami lerágtá? Őz vagy nyúl?

– Dehogy. Hernyó.

– Gondoltam. Míg elutaztunk, szabadon garázdálkodtak.

– Láttam belőlük jó párat most az eresz alatt. Mikor degeszre tömték magukat, felmásznak oda, és bebábozódnak.

– Legalább megölted őket?

– Nem én. Csak ledobtam, hogy festeni tudjak tőlük. Hadd másszanak újra. Nekik is élni kell. És különben is, hogy lenne szép lepke, ha nincs előbb hernyó?

Tizenöt-húsz éve, de lehet, hogy száz is, mikor először kopogtatott be hozzánk. Ritkán fordul elő, hogy kopogtatnak az ajtón, hiszen van csengő is. December eleje volt, csak délután négy óra talán, de már sötét odakint. Éppen az egyik fűtőtesttel bajlódtam, jéghideg volt, nem akart beindulni. Kezemben a lecsavart termosztáttal, némi gyanakvással résnyire nyitottam ajtót. Ott állt a lépcsőn, homlokába húzott hegyes, műszörme kucsmában, gumicsizmában. A bejárati lámpa fényében kósza hópelyhek keringtek feje körül, s megtelepedtek a kucsmáján.

– Jó estét – mondta –, csak azért jöttem, hogy szóljak, ideje kimenni az erdőre karácsonyfát választani.

Rövid tanakodás után eszembe jutott első találkozásunk. Egy évvel korábban betévedtünk a kertbe, ahol karácsony előtt fenyőfát szokott árulni. Választottunk egyet, de nem volt igazán kedvemre való. Nem volt elég sűrű és nem volt elég frissen vágott. Jövőre menjetek ki az erdőbe, és jelöljétek meg a fát, ami igazán tetszik. Karácsony előtt két nappal kivágom, és elfuvarozom hozzátok, mondta akkor.

– Csak azért szólok most, mert fogynak a mutatós fák – folytatta, és kényelmesen a korlátnak támaszkodott. – Folyamatosan vágom őket, és viszem a kertbe eladni, meg cégekhez is. Idén a városháza előtt álló fenyőt is én szállítom. Tizenhét méteres. Tudom, hogy a sűrű fát szereted, még van belőle néhány lábom.

– Köszönöm, hogy nem feledkeztél meg rólunk – feleltem. – A hétvégén ki-megyünk az erdőbe.

– Leszerelted a termosztátot? – kérdezte.

– Igen. Jéghideg a fűtőtest.

– Ki kell engedni belőle a légbuborékot.

– Kiengedtem. Nem segít.

– Akkor van a légtelenítő szelep közepében egy kis csavar, ki kell venni, és az alatta lévő lyukat egy kis dróttal ki kell tisztítani. Tudod, hogy kell?

- Sajnos nem – ingattam a fejem.
- Hozz egy darabka drótot meg egy picit, hegyes fogót, megnézem, ha akarod.
- Köszönöm.
- Hol a fűtőtest?
- Az egyik hálószobában.

Kibújít a gumicsizmából. Mezítláb volt, nem volt rajta zokni.

Elvezetem a hálószobába, aztán a pincéből előkeríttem a drótot meg a fogót. Miközben szöszmötölt, és valami csavart is megigazított a zsebéből elővett csavarhúzóval a fűtőtesten, dőlt belőle a szó. Komótosan és kicsit fejhangon.

– Elég vacak fogó, de talán megteszi. Van egy kuncsaftom, rendes öreglány, százkét éves. Egyedül lakik abban az óriási villában. Folyton panaszkodik az egészségére, pedig kutyabaja. Nála is mindig én állítom be a fűtést, szellőztetem a fűtőtesteket, nem képes megtanulni, hogy kell, pedig nincs probléma az agyával. A kertjét is én gondozom. A frissen festett kerítés a mániája. Minden évben egyszer végig kenem. Tavaly nyáron ki kellett cserélni nála szinte a teljes vízvezeték, annyira el voltak rozsdásodva a csövek. Azt is megcsináltam.

– Te mindenhez értesz? Erdészkedsz, fűtőtestet szerelsz meg vízvezeték, kerítést festesz... – kérdeztem nevetve.

– Mindenhez nem értek, de sok mindenhez. Láttam, a szerszámokkamrán a kátránypapír például nincs jól felrakva a tetőn. Nem ázik be?

– De beázik mikor jön egy nagyobb eső.

– Ha akarod, megigazítom az ünnepek után. Most nincs időm, a fákkal kell foglalkozni. Szerintem most jó lesz – mondta végül, és visszacsavarta a termosztátot.

Lecsörtetett a lépcsőn, felhúzta a csizmát, aztán az erdő irányában eltűnt a szitáló havas esőben.

A kátránypapírcsere volt az első munka, amit nálunk végzett, aztán mindig akadt újabb és újabb tennivaló. Egy házat folyamatosan karban kell tartani, ami pénz- és időigényes feladat. Ezért akartuk mindig eladni azóta, hogy bankkölcsönből megvettük. A ház ugyanakkor védelmet nyújt, vissza lehet oda húzódni nehéz időkben, mint most is, járvány idején.

Amióta ember él a földön, mindig is épített valamilyen hajlékot a természet viszontagságai ellen. Növényi rostokból, nádból, vesszőből, sárból, vályogból, kőből, de jégből és bálnacsontokból is épültek házak. A ház elhelyezése, tájolása, a domborzati viszonyok nem mellékesek a feng shui szerint, de például a hagyományos magyar parasztházak is úgy épültek, hogy az ég, a föld és az ember között létrejöjjön az a harmónia, ami lehetővé teszi a pozitív energiák áramlását, és jótékony hatással van életünkre.

Azt mondják, egy háznak lelke van. A ház lelkét nehéz meghatározni. A tájolás, az elhelyezés, a kert, a falak, egy búbos kemence, a meghitt konyha, vagy éppen egy lepusztult, koszos tapéta, a penész a fürdőszobában, és a személyes tárgyak teremtik meg azt a valamit, amelynek jó vagy rossz kisugárzását csak érezni lehet.

De nemcsak az ezekhez hasonló komponensek összessége adja a ház lelkét. Az északi folklór bővelkedik a házhoz, illetve telekhez kapcsolódó látható és lát-

hatatlan lényekben, melyek szintén a porta lelkének részei. Természetfeletti erővel rendelkeznek ezek a rejtélyes lények, melyek lakhelye ugyan az erdő, de az erdő közelében fekvő lakóhelyek felügyeletét is ellátják.

A legismertebb és legfontosabb közülük a házimanó, akiről úgy tartják, hogy valójában nem más mint az az ember, aki a területet először megművelte. Halála után sincs nyugodalma. Idők végeztéig gondoskodni akar a portájáról. Tesz-vesz a ház körül, mindenre odafigyel, de elvárja, hogy a háziak is törődjenek a hajlékkal. Szerencsét hoz, ha jól és tisztelettel bánnak vele. Nem tanácsos azonban magunkra haragítani, mert amilyen segítőkész, annyira bosszúéhes is lehet. És hát ki akarná, hogy a szerencse elpártoljon a háztól? Tanácsos időnként megvendégetni. A hagyomány szerint kását kell kitenni a faskamrába, kertbe. A kedvence a tejberíz, vajjal megpúpozva. Nagyon rapszodikus természetű. Már az is felbosszanthatja, ha nincs elég vaj a kása tetején. Természetesen nemcsak kását fogyaszt. Számára az a lényeges, hogy a gazda észreveszi fáradozásait, és olykor-olykor vendégül látja, megosztja vele a falatot. A házimanó akkor bukkan fel, mikor kedve tartja. Van, hogy egy hónapig sem mutatkozik, de ha éppen sok a tennivaló a háznál, és nagyobb munkába fogott, még sötétedés után is hallani, ahogy kopácsol valahol. Sokszor azonban csak akkor lehet észrevenni, hogy ott járt, mikor a háziak egy hosszabb távollét után hazatérve ámulva nyugtázzák, hogy a fű le van nyírva, az ágyások gondozottak, a házban nem nyikorognak a hónapok óta nyikorgó ajtók, az elhasznált konyhai csaptelep ki van cserélve, a szélviharban lesodródott horganyozott oromszegély visszakerült a tetőre, és a bejárati ajtó frissen van lakkozva. Egyszóval egy házimanó mindenhez ért. A leírások alapján szürke, kopottas a ruházata, őszhajú, általában szakállas vagy erősen borostás, és valamilyen csúcsos fejfedőt visel. Köztudott még róla, hogy szívéhez közel áll minden teremtmény; tücskök-bogarak, madarak, kutya-macska, s ha jószág van az istállóban, azzal is törődik. Abban is megegyeznek a források, hogy a manó napi teendői végeztével mindig az erdő felé indul el, vagyis lakhelye valahol az erdő mélyén lehet. A házimanó közeli rokona a karácsonyi manó, aki a karácsonyfa mellé ajándékot is visz a gyerekeknek.

A mi házunk lelkét annyi év után sem tudtam kiismerni. Talán azért is viseltetek vegyes érzelmekkel lakhelyem iránt, és még most sem tudok azonosulni vele. Lehet, hogy az elhelyezés és a tájolás az alapvető probléma. A ház az ötvenhetedik szélességi fokon fekszik, közel az Atlanti-óceánhoz. Az óceán közelsége miatt és a Golf-áramlat hatására nincs sem igazi tél, sem igazi nyár. Téli időszak van meg nyári. A téli sötét, enyhe és csapadékos. A nyári jobbára szürke, hűvös és csapadékos. Ha szeptemberben vagy októberben a kéthetes időjárás előrejelzésre rákattintok a mobilon, gyakran előfordul, hogy az esős hetet újabb esős hét követi. Ez azt jelenti, hogy minden nap esik az eső. Hol egész nap, hol szakaszokban. A legmagasabb nappali hőmérséklet 9-14 fok között változik. Gyakori az erős, északnyugati szél, ami jónéhány fokkal csökkenti a hőérzetet.

Keletről, a telek mellett egy viszonylag forgalmas út vezet a városközpont felé. Az út túlsó oldalán erdő. A kert egyik végében is erdős sáv húzódik. A fák itt egy sziklás domboldalon nőnek. A sziklás magaslat éppen dél felől határolja a kertet. Szeptembertől a nap már alacsonyan jár, s hiába déli fekvésű a telek javarésze, a sűrű fák miatt egész ősszel, télen és koratavasszal árnyék borítja.

Árnyéklakók vagyunk.

Észak felé nyitott a terep, de arrafelé, a kicsi utca túloldalán két villa áll. Az egyik kertje, ha süt a nap, télen is napfényben fürdik, mert oda már nem vetődik el a sziklatetőn álló erdősáv árnyéka. Nyugatról szintén egy villa zárja le a telket. Ezeket az adottságokat sem a feng shui, sem egy serény házimanó nem tudja megváltoztatni.

Az épület maga robosztus, kétszintes sárga téglaház, se nagy, se kicsi, semmi különös. Jó minőségű anyagokból épült kívül-belül 1950 tájékán. Külső falai nincsenek bevakolva és befestve. Errefelé nem ritkaság a csupasz téglaház. A belső tér kialakítása nem tökéletes, de alkalmazkodni lehet hozzá. A hálószobák túl kicsik, de kellemesen vannak berendezve. Az alagsorban a mosókonyha és a kazánház minden tekintetben elhanyagolt. Az éléskamra melletti nagy helyiség, melyet igen sokféleképpen ki lehetne használni, rendetlen, raktárszerű. Minden rozoga bútort, ócska ruhaneműt és kiszuperált műszaki cikket ott landol, sosincs idő és pénz egy nagyobb rámolásra, selejtezésre. A tárolásra szolgáló, lepukkant szekrényeket, fiókos szekrényeket korszerűbbekre kellene cserélni ahhoz, hogy igazán rendet lehessen rakni. A konyha teljes felújításra szorul. A falakat több helyiségben festeni kellene. Különösen a konyha zsírfoltos, elkoszolódott tapétája lehangoló. A nappali szobát néhány különleges antik bútort, szőnyeget, festményt, dísz tárgyat, a könyvespolcokat és egy kényelmes kanapét tesz barátságossá. A hall, az előszoba és a konyha felé nyitott építészeti megoldások levegőssé változtatják a belső teret, mely a kertre néző sok ablak miatt csak még tágasabbnak tűnik.

Az állványon állt laza pózban, és kiselőadást tartott az üzemanyagcellákról. Én bámultam rá felfelé, és igyekeztem érdeklődést tanúsítani. Fáztam, pedig kivételesen elég tiszta idő volt. Igaz, északnyugati szél fúj. Az aranysárga fakoronák és a sebesen suhanó felhők mögött ott bújkált a nap.

– Egyszer mesélted, hogy van üzemanyagcella-részvényed.

– Már jópár éve. Itt van a cég a városban, gyakran megyek el mellette. Van jövője annak, amit csinálnak. Szerintem jó befektetés. Tavaly óta százötven százalékkal nőtt a részvények értéke. Nem semmi! Minden másodpercben legyártanak egy üzemanyagcellát. Gondold el! Egy perc alatt hatvan darab. Egy óra alatt hatvanszor hatvan. Ezt eddig még sehol nem tudták megoldani. Az elv lényege az, hogy...

– Nem jössz be inkább egy kávéra, szendvicsekre? Akkor elmondod a többit. Rád fér egy kis szünet – indítványoztam.

– Egy óra múlva tudok jönni. Még egyszer átkenem ezeket az ablakkereteket.

A kávézás, harapnivaló szertartása fontos része volt kapcsolatunknak. Többször is meghívtam, mikor valami nagyobb munkát végzett nálunk. De olyankor sem dolgozott napi rendszerességgel. Akkor bukkant fel, mikor éppen kedve, ideje volt, illetve ha kinti tennivalóba fogott, mikor az időjárás nem volt túl mostoha. Kiszámíthatatlan volt az is, hogy a nap melyik órájában jelenik meg. Néha csak késő délután érkezett, és még sötétedéskor is képes volt a kémény bádogszegélyével bajlódni. Hallottuk, ahogy kopácsol a tetőn. Ha nem volt senki otthon, ugyanúgy munkába állt, s teendője végeztével távozott is, mire hazaértünk.

– Prima szendvicseket csinálsz – mondta, miután asztalhoz telepedett, és kitöltöttem neki a hosszúkávéját. – Jól összekombinálsz, hogy mit teszel rájuk. Ilyet csak itt kapok – harapott jóízűen egy szalámis, paprikával és salátával díszített szendvicsebe.

– Örülök, hogy ízlik. Szóval az üzemanyagcella-részvények... Azt mondod, jó a hozamuk. Van más részvényed is?

– Persze. Még kettő az üzemanyagcellákon kívül. Van egy projekt, amelyik fotonszámológó röntgendetektorokkal kísérletezik. Ezzel az új röntgen technológiával pontosabb lesz a kép, de ami szerintem a lényeg, kisebb a sugárdózis. Egy másik cég meg olyan gyógyszert fejleszt, ami csökkenti a rákos sejtek szaporodási képességét, és megakadályozza regenerálódásukat. Kicsi cégek, de olyasmivel foglalkoznak, ami tetszik nekem. Innovatívak.

Bólintottam. Néztam, ahogy piszkos kezével elvesz a tálról egy újabb szendvicset. Észrevehette, hogy a kezét figyelem.

– Tegnap orvosnál voltam, Éjszakánként zsibbad a kezem. Valami ideg csipódhetett be. Azt mondja az orvos, meg kell műteni. Nem hiszem, hogy megoperáltatom. Egész nyáron fáj a nyakam, aztán elmúlt az is magától.

– Azután, hogy leestél a létráról az erdőben?

– Hát, zuhantam vagy három métert, kezemben a bekapcsolt villanyfűrésszel. Még akkor is járt, mikor kiesett a kezemből. Jó, hogy nem rám esett, meg hogy nem vertem be a fejem a kőbe, ami csak öt centire volt tőlem. Valahogy elvesztettem az egyensúlyt, mikor a fejem fölött akartam lefűrészelni egy fenyőágot. Régen volt. Nyár elején.

Ettünk. Töltöttem neki még egy kis kávé. Én szokás szerint teát ittam. Csend volt egy darabig.

– Na, és mi van a kaptárakkal? Kipergetted a mézet? – kérdeztem.

– Lett vagy harminc kiló. Nem gondoltam. Tavaly fogtam be ezt a rajt, és szerencsére egészségesek. Nagyon sok ma a varroa atkával fertőzött méh. De ezek nem azok. Van még mézem, amit nem tudok kipergetni. Hangaméz. Olyan sűrű, hogy nem jön ki a lépből.

– Akkor hagyd meg lépesméznek.

– Nem tudok mit kezdeni annyival.

– Szívesen veszek tőled.

– Nem kell venni, hozok én úgy is. Hozok neked holnap pár kerettel.

– Hol tanultad a méhészkedést? – kérdeztem, miután megköszöntem, hogy ezekben a járványos időkben ilyen hasznos és fenséges csemegével lát el.

– Még 1968-ban egy tanfolyamon – mondta. – Egy őrmester vezette. Katonás volt a stílusa, meg kell hagyni, a felesége állítólag meg se mert nyikkanni mellette. De a méhekhez értett.

Minden vele való beszélgetés tartogatott valamilyen meglepetést. Voltak ugyan visszatérő témái, de mindig szóba került valami új is. Egyes témákról akár egy órát is képes lett volna beszélni, ha hagyom. Ilyenek voltak a különféle műszaki megoldások. Egyszer például mindent beleadott, hogy elmagyarázza, miért hibás a város körül és alatt épülő grandiózus út- és alagúthálózat, miért rossz többek közt az egyik útszakasz dőlésszöge, és hogyan lehetett volna megfelelőbb megoldást találni. Ide-oda tologatta az asztalon a tányért, a poharat, a kiskanalat, a sótartót, az alátétet és a szalvétát, ezekkel illusztrálva az egyes útszakaszok és közlekedési csomópontok elhelyezkedését.

A nyári, nyugalmasabb időszak után ősszel ismét berobbant a járvány, pedig már éppen kezdtük összeszedni magunkat. A tavasszal elkapott, hosszas betegséget kihevertük és tele voltunk lendülettel. Elmaradt és ezer éve halogatott projektekbe fogtunk, új ötleteink támadtak, dolgoztunk megvalósításukon. Ősszel azonban ismét kaptunk egy újabb dózist a vírusból.

Csak bentről néztük, amint ő odakint jár-kel az állványon, kezében vödörrel vagy valamilyen szerszámmal. Hol a ház egyik, hol a másik oldalán jelent meg valamelyik ablak előtt. Az eső nemrégén elállt, de aztán újra eleredt.

Éppen egy darab lépes mézet szopogatva kúráltam torkomat, mikor megjelent a szobám előtt és nekiállt az ablakkeret csiszolásának. Résnyire nyitottam az ablakot.

– Te esőben is dolgozol? – kérdeztem.

– Mit csináljak? – felelte kissé kelleetlenül.

– Sajnos nem tudlak behívni szendvicsre. Tudod, betegek vagyunk...

Nem szólt. Csiszolt.

– Szerintem te is inkább holnap folytasd. Esik – mondtam.

– Holnap is esni fog.

Látszott, hogy nincs valami fényes kedve. Néha voltak ilyen napjai.

– Kijöhetne valaki segíteni az állványt átépíteni. Odébb kell vinni egy darabon. Feljebb is kéne másznom. Ez a rész itt már mindjárt kész.

– De hát betegek vagyunk, meg karanténban vagyunk – feleltem a fejemet csóválva.

– Azért nem vagytok olyan rossz bőrben. Köpjetek az egész nyavalyára – mondta, és a nyomaték kedvéért hegyeset köpött maga elé. – Látom, azért dolgoatsz a számítógép előtt – tette hozzá.

Nem tudtam mit mondjak. Bosszantott a viselkedése. Becsuktam az ablakot.

Őt napig felénk se nézett. Aztán megtelefonálta, hogy addig nem jön, míg esik az eső, és amíg az állványt odébb nem lehet tenni.

Egyformán telnek a napok. Főzünk, mosunk, valamelyest igyekszünk tisztán, rendben tartani környezetünket, s dolgoztatunk a számítógép előtt. Eszünk és alszunk. Szinte az egész nap rámegy ezekre a tevékenységekre. A teraszon, szanaszét hevernek a kéményjavítás közben ledobált, darabokra tört tetőcserepek, kint rozsdásodik a grillsütő, kint ázik két felborult kerti szék, néhány eredetileg száradni kiakasztott törülköző, és egy elárvult malteros vödör. Az állvány vasrúdjain furulyázik a szél. Az elmúlt tavaszra meg a nyárra gondolok, arra a lendületre, amivel az ősznek indultunk, és a megtorpanásra, ami a ház foglyává tett. A ház védelmet nyújt, vissza lehet oda húzódni nehéz időkben. Amíg vissza lehet húzódni, addig védelmet nyújt. Amikor vissza kell húzódni, nyomasztóvá válnak a falak, amelyek körülvesznek.

Néha kinézek az ablakon az erdő felé. Úgy érzem magam, mint a káposztalepke hernyója. Lelökdösik az eresz alól, hadd másszon újra, mert akárcsak a hernyónak, egy árnyéklakónak is élnie kell.